

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 257/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Monikou Marjanovič, Urbánkova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 54/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 54/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 23. februára 2016 okresnému súdu žalobu proti obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie 19 049,58 € s príslušenstvom.

Okresný súd vydal v napadnutom konaní 17. júna 2016 platobný rozkaz, voči ktorému podala žalovaná odpor. K podanému odporu sa vyjadril sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 21. októbra 2016.

Sťažovateľ prípisom z 30. marca 2017 požiadal okresný súd o nariadenie pojednávania v napadnutom konaní. Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd na uvedenú žiadosť nereagoval, podal sťažovateľ 1. decembra 2017 opätovnú žiadosť o nariadenie pojednávania v napadnutom konaní. Okresný súd pojednávanie ani po tejto žiadosti nenariadil.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ obrátil 6. marca 2018 v súlade s § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) na predsedu okresného súdu so žiadosťou o odstránenie nedostatkov postupu okresného súdu spočívajúcich v porušovaní práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ pritom poukázal na aktuálny stav napadnutého konania, z ktorého je zrejmé, že ani po dvoch rokoch od podania žaloby nebolo vo veci nariadené pojednávanie ani rozhodnuté.

Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 2020/2018 z 8. marca 2018 uviedol:

„Na základe Vášho listu zo dňa 06. 03. 2018 som prešetril stav konania vo veci č. k. 29 Cb 54/2016 a zistil som nasledovné:

Vo veci je určený termín pojednávania na deň 20. 06. 2018, predvolanie Vám bude doručené. Ospravedlňujem sa Vám za to, že vo veci nebolo konané plynule.“

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„V zmysle rozhodovacej praxe Ústavného súdu a v súlade s ustanovením § 56 ods. 3 písm. a) zákona o Ústavnom súde ani vedomosť o nariadení termínu pojednávania nebráni tomu aby, Ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prieťahov.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o Ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prieťahov, aj keď mal vedomosť o tom, že na 17. marec 2015 je nariadený ďalší termín pojednávania. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 688/2014 zo 4. februára 2015).

Sťažovateľ je presvedčený, že za týchto okolností je okrem vyslovenia porušenia označených práv v náleze Ústavného súdu a príkazu Ústavného súdu adresovaného okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov potrebné priznať mu aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €...

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy SR. podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu v predmetnom konaní došlo k porušeniu jeho ústavných práv.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

V zmysle čl. 17 Základných princípov z. č. 160/2015 Z. z. – Civilný sporový poriadok, súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Podľa ust. § 157 z. č. 160/2015 Z. z. – Civilný sporový poriadok, súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ani právne či skutkovo náročný spor nesmie trvať neprimerane dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostrejú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 688/2014 zo 4. februára 2015).

Ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) tento zohľadňuje pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o prvé kritérium – právna a faktická zložitost', sťažovateľ uvádza, že ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a ktorá absolútne nie je zložitá, takže ju súd mal skončiť do niekoľkých mesiacov. Predmetom konania sú nároky sťažovateľa na úhradu trov právneho zastúpenia na základe vystavenej faktúry za podania na súdy v mene klienta do vypovedania plnej moci klientom.

K druhému kritériu – správanie sa účastníkov konania sťažovateľ, poukazuje na okolnosti posudzovaného konania, z ktorých je jednoznačné, že samotný sťažovateľ bol vo veci aktívny a opätovne vyzýval okresný súd k uskutočneniu procesných úkonov a teda neprispel svojim správaním k vzniku prietáhov.

Napokon k tretiemu kritériu, ktorým je postup okresného súdu v predmetnej veci, sťažovateľ uvádza, poukazujúc na už vyššie uvedené fakty, že okresný súd vo veci opakovane nereagoval na žiadosti sťažovateľa na vytýčenie termínu pojednávania a vo veci konal len na základe sťažnosti adresovanej predsedovi súdu.

Uvedený fakt potvrdil predseda okresného súdu podaním zo dňa 08. 03. 2018, ktorým ako už bolo vyššie uvedené vyjadril ospravedlnenie, za to, že vo veci nebolo súdom konané plynule.

Z uvedeného je teda zrejmé, že v predmetnom konaní pred súdom došlo nečinnosťou súdu k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.“

Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted], advokáta, so sídlom [redacted], [redacted], [redacted] vedeného v zozname Slovenskej advokátskej komory pod číslom [redacted] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V., v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/54/2016 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava V. v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb/54/2016 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. [redacted], advokátovi, so sídlom [redacted], [redacted], [redacted] vedeného v zozname Slovenskej advokátskej komory pod číslom [redacted] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava V. povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V. je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 325,42 € bez DPH na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Moniky Marjanovič, advokátky so sídlom Urbánkova 1562/6, 040 01 Košice vedený v [redacted], pobočka [redacted], číslo účtu [redacted] [redacted] do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje predovšetkým tým, že nekonanie okresného súdu „oslabuje vieru sťažovateľa v spravodlivé súdne konanie a negatívne sa prejavuje v jeho psychike a jeho profesnom a súkromnom živote“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sťažovateľ subsumuje aj pod základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého jedným z atribútov je aj prerokovanie veci v primeranej lehote bez prietáhov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98), čo umožňuje preskúmať ich namietané porušenie spoločne.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne

sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto k rešpektovaniu, resp. naplneniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné priesťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priesťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prerokovania sťažnosti vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní nariadil 9. marca 2018 pojednávanie, ktoré sa bude konať 20. júna 2018.

Z priebehu napadnutého konania možno konštatovať, že obdobie od 21. októbra 2016, keď sťažovateľ podal okresnému súdu svoje vyjadrenie k odporu, do 9. marca 2018, keď súd vo veci nariadil pojednávanie, je poznačené nečinnosťou súdu.

Z uvedených skutočností však vyplýva, že po podaní sťažnosti podľa § 62 zákona o súdoch okresný súd prijal opatrenia smerujúce k zabezpečeniu ochrany základného práva sťažovateľa a vo veci nariadil pojednávanie.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoj právny názor vyplývajúci z jeho doterajšej judikatúry, podľa ktorého ak sa náprava vo veci sťažovateľa zabezpečí v rámci všeobecného súdnictva, tak ústavný súd v zásade nemôže vysloviť porušenie sťažovateľom označeného základného práva (m. m. I. ÚS 191/06, IV. ÚS 263/08), pričom v okolnostiach

posudzovaného prípadu táto skutočnosť zakladá aj dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní.

Námietka sťažovateľa je založená na argumente, že v napadnutom konaní zatiaľ nebolo nariadené pojednávanie, resp. okresný súd v napadnutom konaní dosiaľ nerozhodol.

V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že tieto skutočnosti ešte samy osebe nemôžu viesť k záveru, že okresný súd bol vo veci dosiaľ úplne nečinný. Za podstatnú pre posúdenie veci však ústavný súd považuje skutočnosť, že od podania žaloby (23. februára 2016) do dňa predbežného prerokovania sťažnosti uplynulo len 26 mesiacov.

Ústavný súd preskúmal obdobie od podania žaloby okresnému súdu do okamihu predbežného prerokovania sťažnosti a dospel k záveru, že z ústavnoprávneho hľadiska toto obdobie ako celok vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci – spor o zaplatenie dlžnej sumy – a povahu (neprivilegovaný typ konania) nemožno posúdiť ako také, ktoré by mohlo reálne založiť kvalifikovaný záver o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru po prípadnom prijatí tejto sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dva až tri roky v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 688/2014 zo 4. februára 2015, ktorým sťažovateľ argumentuje v podanej sťažnosti vo svoj prospech, ústavný súd uvádza, že v danom prípade bolo predmetom súdneho konania určenie práv a povinností k maloletým deťom. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa konanie všeobecného súdu vo veci starostlivosti o maloletých považuje za

privilegovaný typ konania, ktorý vyžaduje zo strany všeobecného súdu starostlivý prístup a mimoriadnu pozornosť v kontexte rýchlosti a rozhodovania, pričom v danom prípade konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvalo na okresnom súde sedem rokov. Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že závery obsiahnuté v tomto náleze nebolo možné analogicky aplikovať v napadnutom konaní.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2018